

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

NAORUŽANJE SADAŠNJE PEŠADISKE DIVIZIJE ARMIIJE SAD

Jedan od najpoznatijih informativnih i spoljnopolitičkih časopisa doneo je članak koji pokazuje evoluciju pešadiske divizije — u okviru novih smernica američke politike i strategije, izraženih u takozvanom »Nju Luku« (*New Look*), odnosno »novim pogledima« za upotrebu oružanih snaga SAD.

Dajemo ovaj članak u izvodu:

»Nju Luk« se u američkim oružanim snagama najpre odražava u kopненоj vojsci. Ovde dolazi do primene načelo: *jača odbranbena moć uz manje ljudstva*, ako ne i uz manje novčanih troškova, što treba postići velikim povećanjem borbene moći boračkih divizija.

Današnja američka pešadiska divizija ima za 19% više ljudstva od divizije iz Drugog svetskog rata. Međutim, vatrena moć, moć nanošenja gubitaka, premašuje onu raniju za 84%. Ovo je bilo konstatovano prilikom predloga budžeta u američkom Kongresu.

Ovo znači da je sadašnja smanjena jačina od 19 američkih divizija ravna borbenoj vatrenoj moći od 35 divizija od pre jedne decenije, tojest nije mnogo manja od polovine maksimalne jačine snaga koje su SAD imale u Drugom svetskom ratu. Međutim, što se tiče broja ljudstva, ono predstavlja svega jednu četvrtinu onoga iz prošlog rata.

Postavlja se pitanje na koji način je ovo povećanje diviziske borbene moći bilo postignuto? Odgovor na ovo, kao što se vidi iz donjeg pregleda, leži velikim delom u novom i moćnijem naoružanju, kao i u reorganizaciji pomoćnih službi i dopunskim specijalizovanim jedinicama.

Svaka divizija, naprimer, pojačana je sa po jednim bataljonom srednjih tenkova, divizionom PA artiljerije i sa po 3 čete tenkova, teških bacača i 3 sanitetske čete. Manje efikasne PT i prateće čete su eliminisane.

U borbama u toku Drugog svetskog rata, diviziji je normalno bio pridat tenkovski bataljon. Sada, pak, divizija raspolaže ekvivalentom od 2 bataljona, kao delom sopstvene formacije, koji je naoružan tenkovima M 48 — sa moćnim topom 90 mm.

U isto vreme je moć artiljeriske vatre pojačana za 50% prostim povećanjem broja oruđa u svakoj pojedinoj bateriji — od 4 na 6. Pokazalo se da ovo ne zahteva skoro nikakvo povećanje administrativne službe.

U današnjoj američkoj diviziji svuda dolazi do izražaja nova formacija i naoružanje. Teškim raketnim oruđima dodata su bestrzajna oruđa 105, 75 i 57 mm, kao i laki avioni za vezu. Pored toga, divizija je dobila i radarsku opremu za povećanje tačnosti gađanja lake artiljerije.

Najzad, u slučaju potrebe, divizija će biti ojačana i izvesnim najsavremenijim borbenim i tehničkim sredstvima kojima zasada formaciski ne raspolaže, a to su: atomski top, dirigovani projektili srednjeg dometa i helikopteri.

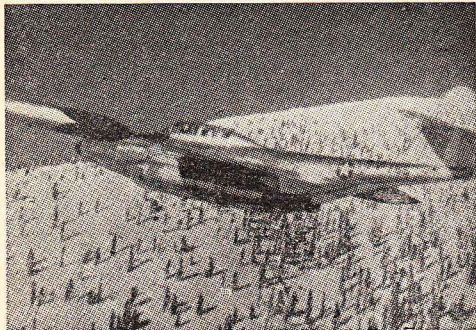
Razlika između jačine i naoružanja američke divizije za 1945 i ove sadašnje, jasno se vidi iz sledećeg uporednog pregleda:

Brojno stanje ljudstva	— — — — —	jače za 19%
		1945
		14.670
Vatrena moć	— — — — —	jača za 84%
		1945
		danas
		17.509
		Broj oruđa
Tenkovi sa topom 90 mm	—	138
Tenkovi sa topom 76 mm	—	9
Bestrzajna oruđa 105 mm	—	39
Bestrzajna oruđa 75 mm	—	18
Bestrzajna oruđa 57 mm	—	81
Topovi — — — 57 mm	57	—
Puške M1 (7,6 mm)	6.268	8.099
Puške M-1-C (7,6 mm)	81	243
Pištolji kal. 9 mm	1.228	2.978
Bacači 106 mm	—	36
Bacači 60 i 81 mm	144	117
Raketni bacači 88 mm	—	566
Haubice 155 mm	12	18
Haubice 105 mm	54	54
Puškomitraljezi	295	970
Mitraljezi	448	667
Karabini	5.158	5.508

(US News and World Report, 30 april 1954)

ČUVAR ARKTIKA

Avion *Scorpion F-89*, presretač po svakom vremenu, koji je zbog svog visoko efikasnog sistema protiv zaledavanja i bogate elektronske opreme naročito pogodan za dejstvo u arktičkim predelima sa niskom temperaturom, određen je za 24-časovnu stražu nad severnim prilazima Sjedinjenim Državama. Avion ima radijus od oko 3.000 km i zahvaljujući tome može da presreće, stigne i napadne dolazeće bombardere iznad elastične odbranbene linije na dubini od više stotina milja. Dosadašnji avioni određeni za Aljasku naoružani su sa po 6 topova 20 mm, ali poslednji model *Scorpion-a 89 D* ima 104 rakete kalibra oko 7 cm sa savitljivim krilcima, za dejstvo *vazduh-vazduh*, koje su smeštene u vrhovima krila aviona.

(Military Review, juni 1954)

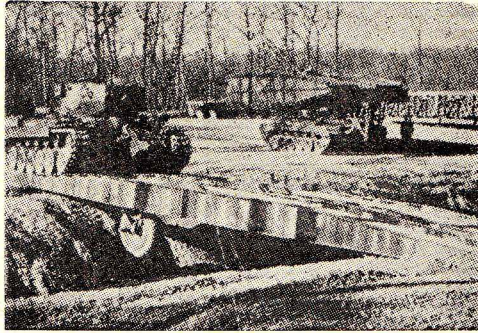
NOVI TIPOVI MOSTOVA

Američka industrija završava opite sa tri nova tipa vojnih mostova, od kojih svaki može da izdrži teret od 60 tona.

Da bi se zadovoljila potreba za takvim mostom koji bi se mogao postavljati pod dejstvom jake neprijateljske vatre, inženjerci su usavršili jednu vrstu mosta

u vidu makaza, koji se postavlja mehaničkim putem. Most je napravljen od aluminijuma; prenosi ga i postavlja specijalno preuređeni tenk bez kupole. Na taj način se most može postaviti bez izlaganja trupa neprijateljskoj vatri. Po završenom postavljanju, tenk se odvađa i oslobađa most.

Jurišni most (portabl) leži na dva gumena točka džinovskih razmera i može se vrlo lako dovući do mesta upotrebe prostim zakačinjanjem za kamion — traktor. Na samo, pak, mesto upotrebe, most se dovlači pomoću tenka. Ovakav most ima širinu kolotraga oko 4 m, a dug je oko 14 m.

Jurišni most (portabl)

Aluminijumski most poznat pod nazivom T-6, treba da zameni »Bejljev most« iz Drugog svetskog rata. Sagrađen je od aluminijuma i lakši je od sličnog mosta od čelika za oko 40%. Raspon mosta čija je dužina oko 23 m, može se podići ručnom snagom, i to za svega trećinu onog vremena koje je bilo potrebno za sličan most u Drugom svetskom ratu. Njime se može premostiti vodena prepreka širine oko 55 m. Most se dovlači pomoću buldožera.

(Military Review, april 1954)

ZEMLJE BRITANSKE ZAJEDNICE NARODA

PROBLEMI POPUNE BRITANSKE ARMIJE LJUDSTVOM

Popuna oficirima. — Pitanje popune oficirima pretstavljalo je kroz sva vremena aktuelan problem za sve armije. U jednom od poznatih švajcarskih vojnih časopisa izišao je članak Majkla Rejnolda, u kome pisac razmatra način na koji se to pitanje rešava u Britanskoj armiji. Zbog interesantnosti teme koju obrađuje donosimo prikaz tog članka u skraćenom obimu:

Borbena vrednost svake armije zavisi, pre svega, od vrednosti onih koji njome komanduju, tj. od njenih oficira. Feldmaršal Vilijam Slim, koji se do pre izvesnog vremena nalazio na čelu Britanske armije, imao je običaj da kaže: »Ne postoje ni dobri ni rdavi pukovi; postoje samo dobri ili rdavi oficiri«.

Počev od završetka Drugog svetskog rata naovamo, struktura Britanske armije pretrpela je znatne izmene. Ranija aktivna vojska ustupila je mesto jednoj novoj i mnogobrojnijoj armiji, kod koje skoro polovinu čine lica pozvana pod zastavu. Između njih se vrši dalji izbor u cilju popune oficirskog kora za kojim se sve više oseća potreba usled povećanog broja jedinica. Pored toga, veliki broj oficira potpisao je kratkoročnu obavezu, počev od 2 godine naviše, za služenje u armiji; nedavno su preduzete odgovarajuće mere da bi se izvesnom broju među

njima dozvolilo da nastavi i dalje ovu službu u armiji, sve do svoga penzionisanja. Što se tiče aktivnih oficira — koji čine stvarno jezgro vojske — oni se biraju iz mnogo šire sredine nego što je to bilo ranije. Plate i dodaci u armiji su povećani i oficiri nemaju više potrebe da imaju svoje lične prihode ili rente. U Engleskoj postoje koledži (u rangu gimnazije) koji su poznati po svojoj staroj tradiciji i reputaciji i iz kojih izvestan deo svršenih đaka odlazi u vojne škole. Međutim, britanski oficiri se dobijaju iz redova đaka građanskih škola koje imaju daleko skromniji renome.

Armija ih rado prima i sa svoje strane čini sve da bi ohrabrila kandidate koji dolaze iz takvih i njima sličnih škola. Potrebno je potsetiti da su feldmaršal Slim, kao i načelnik Imperijalnog generalštaba, feldmaršal Harding, takođe došli iz takvih škola. Ustvari, Britanska armija nikada nije postavljala stroga ograničenja u pogledu izbora svojih oficira. Danas se oficiri proizvode bez bojazni za njihov socijalni ili materijalni položaj.

U pogledu karaktera i inteligencije pripadnika oficirskog kora, može se reći da se njihov nivo u tom pogledu nije nimalo snizio. Naprotiv, usled povećane složenosti i sve veće mehanizacije naoružanja i opreme, armija je morala da pojača svoj kriterijum prilikom prijema aktivnih oficira. Osrednji nivo prilikom prijema je mnogo viši nego pre rata. Armija ne može više da prima »lenjivce« i da bi se od njih zaštitila uveden je prijemni ispit i ustanovljen Savet aktivnih oficira (ovo poslednje predstavlja posleratnu novinu).

Izvesni aktivni oficiri stiču svoje obrazovanje na univerzitetima; međutim, većina od njih mora da prođe kroz Oficirsku školu u Sandherstu. Postoje dva glavna načina za dobijanje oficira: škola i trupa. Kandidat koji sa 18 godina dolazi iz škole počinje najpre sa prijemnim ispitom pred administrativnom komisijom. To je čisto akademski ispit. Ako uspe, on odlazi pred komisiju aktivnih oficira, sastavljenu od viših oficira i na čijem se čelu nalazi jedan general-potpukovnik. Zadatak ove komisije se sastoji u tome da upozna karakter i glavne sposobnosti kandidata, a naročito njegove pozitivne osobine jednog budućeg vojničkog starešine. Sve to — podrazumevajući lekarski pregled, usmene i pismene ispite itd. — traje nekoliko dana. Kandidat koji konačno uspe, otpočinje svoju vojničku karijeru u jednom pukovskom centru gde mora da provede 10 nedelja na obuci — što mu ujedno omogućava da upozna život u trupi — pre nego što uđe u Sandherst.

Školovanje jednog pitomca u Sandherstu staje vrlo skupo. Nekada su roditelji dotičnog pitomca snosili te troškove, dok je danas to preuzela država na sebe za sve vreme školovanja. Nastava traje 18 meseci; ona se izvodi na takav način da pruža pitomcu opšte vojničko obrazovanje. Po izlasku iz nje pitomac preuzima svoju oficirsku dužnost i, posle izvesnog vremenskog perioda specijalne obuke, raspoređuje se u jednu od trupnih jedinica.

Konstatovalo se da postoji mogućnost da se oficiri dobiju i na drugi način — iz trupe. Ustvari, mladić koji želi da postane oficir, još u toku svoga služenja obaveznog roka izjavljuje tu želju i izlazi pred vojnu komisiju koja vrši selekciju, slično Savetu aktivnih oficira. Ukoliko bude izabran, on mora da završi najpre oficirsku školu; u toku tog školovanja on zahteva da iziđe pred Savet aktivnih oficira. Dalji postupak je potpuno sličan kao u prvom slučaju. U slučaju uspeha, taj se mladić šalje takođe u Oficirsku školu u Sandherst.

Britanska armija dobija danas isto toliko aktivnih oficira kao i pre rata, pa čak i više. Pa ipak, nema dovoljno kandidata prilikom regrutovanja naročito za tehničke rodove — inženjeriju, veze itd. Da bi se ova situacija popravila sada se preduzimaju specijalne mere. Jedna od njih omogućuje mladićima koji svrše na Londonskom univerzitetu tehničke ili opšte nauke da mogu dobiti službu u jednom od tehničkih rodova vojske, i to direktno putem služenja obaveznog roka u tom rodu vojske, a zatim da mogu nastaviti dalja usavršavanja na vojno-naučnom koledžu u Šrivenhamu, u Bekširu. Ovaj se sistem može uporediti sa prijemom u Sandherst. Prva partija kandidata nalazi se u armiji već skoro 9 meseci, a na

koledž u Šrivenhamu stupila je u septembru 1953. U isto vreme, Ministarstvo rata je otvorilo školu u Velbek Abiju, u Notingamširu, gde se mladići od 16—18 godina pripremaju za aktivne oficire u tehničkim rodovima, pošto prethodno prođu kroz školu u Sandherstu. Škola se naziva Koledž Velbek; njome upravlja, kao i sa civilnom školom (internatom), komitet direktora i civilnog osoblja.

Velbek je naročito namenjen za mladiće koji bi normalno napustili školu u 16 godini. Većina kandidata za poziv aktivnog oficira došla je ovde iz raznih građanskih škola, od kojih se najveći broj nalazi na jugu Engleske i u Škotskoj. Prilikom prijema prve partije kandidata, konkurisalo je njih 200, i prva klasa od 50 mladića stupila je u koledž ujesen 1953. Postoji namera da se ubuduće poveća broj ovih pitomaca.

Ministarstvo rata potstiče samo regrutovanje oficira još i drugim sredstvima, dajući naročite olakšice đacskim bataljonima i pružajući priliku da se — u logoru i na drugom mestu — nazru prednosti služenja u armiji. Preduzete su naročite mere da se pojača interesovanje nastavnika i roditelja za vojnički poziv i da se oni ubede da savremena armija pruža najboljim mladićima zemlje privlačnu karijeru.

*

Ostali problemi popune ljudstva. — Problem ljudstva za Britansku armiju sve se više zaoštrava. On se pojavio iz ovih razloga: Armija je danas veća no što je to ikada bio slučaj u mirno doba; polovina oružanih snaga sastoji se od obveznika; britanske jedinice su rasturene na raznim stranama sveta kao nikada dosada; najzad, puno zaposlenje povećava kontrast između života u vojsci i van nje.

Postoji tendencija da se ovi problemi reše uklaňanjem uzroka koji su do njih doveli, tj. smanjivanjem jačine oružanih snaga, i to kako pomoću skraćivanja roka službe u kadru, tako i redukcijom britanskih prekomorskih obaveza. Ovo je, otprilike, linija koju u Parlamentu zastupaju laburisti. Međutim, konzervativci se sa ovim ne slažu, naglašavajući da jačina oružanih snaga i trajanje roka službe zavisi isključivo od uslova koje nameće potreba nacionalne bezbednosti.

Svi pokušaji britanskog ministra rata da pronade neki metod za redukciju britanskih obaveza u inostranstvu pokazali su da, ukoliko su te redukcije negde i moguće, istovremeno se pojavljuju i nove potrebe i zahtevi za novim obavezama. Iz svega toga proizlazi da se rok službe u stalnom kadru ne može smanjivati. Međutim, potrebno je poboljšati prinadležnosti vojnih lica i u tom smislu su već preduzete odgovarajuće mere. No, i tu se javljaju izvesne anomalije koje treba ispraviti, kao što je, naprimer, činjenica da potporučnik na vojnoj obavezi ima manju platu od aktivnog podoficira, itd.

Plata, ipak, ne pretstavlja jedini problem koji treba rešiti. Vojne vlasti, pored ostalog, treba da se potrude da ljudi svoj rok službe u vojsci ne shvate kao izgubljeno vreme. One to ustvari čine, ali ne uvek sa uspehom. Kada nema dovoljno nastavnika, izvestan deo vremena mora izgledati kao izgubljen. Dalje, postoji i problem života odvojenog od porodice. Novi ustupci će svakako ublažiti one nedaće koje trpe ženjeni oficiri i ostalo ljudstvo.

Da bi se muževi sastajali sa svojim ženama, ili da bi bračni parovi s vremena na vreme obilazili svoju decu od koje žive odvojeno, pojačaće se primena vazdušnog saobraćaja, čime će se porodični život donekle normalizovati.

I kod laburista, i konzervativaca pojavili su se predlozi da se smanje britanski efektivni u Egiptu. Međutim, uprkos tome što služba u zoni Sueckog Kanala nimalo nije privlačna, britanski zvanični krugovi smatraju da, sve dok se tamošnja situacija ne »stabilizuje«, ne može se pristupiti nikakvom ozbiljnom razmatranju predložene redukcije britanskih kontingenata u tom delu sveta.

NADZVUČNI AVION SA DELTA-KRILIMA

Prvi visokokvalitetni mlazni avion sa delta-krilima koji je poleteo u Francuskoj jeste *1402 Gerfaut*. Aparat može postići nadzvučne brzine. Pored svojih

delta-krila, ovaj avion se karakteriše još i time što usisava vazduh — bez de Vijacije. Pilotsko sedište se nalazi iznad ovog uređaja za usisavanje vazduha, što poboljšava vidljivost i efikasnost manevrovanja aviona.

Prilikom spuštanja avion upotrebljava padobransku kočnicu koja je povezana još sa jednim padobranom — na slučaj potrebe. Avion je snabdeven mlaznim motorom *Atar 101 C*.

(*Military Review*, juni 1954)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

SKRAĆIVANJE VOJNOG ROKA U ZEMLJAMA BENELUKSA

U Belgiji je nedavno skraćen rok službe u stalnom kadru, što je izazvalo razne komentare, nekada i veoma oštre, u belgickoj i ostaloj stranoj štampi.

Ne upuštajući se u ocenu te kritike, donosimo (u izvodu) podatke iz nekoliko članaka koji taj problem samo registruju u vidu informacija o činjeničkom stanju, kako u Belgiji, tako i u nekim drugim zemljama NATO-a.

Nova belgiska vlada je još u maju ove godine donela odluku da odmah sprovede skraćivanje vojnog roka službe od 21 na 18 meseci. U duhu ovih mera, do početka decembra biće pušteno kućama 44.600 obveznika.

U vladinim krugovima je naglašeno da dalje skraćivanje vojnog roka (ranija vlada ga je već skratila sa 24 na 21 mesec) niukoliko neće sprečiti Belgiju da ispuni svoje međunarodne obaveze. Ovo su novi belgiski ministar inostranih poslova, Spak, i ministar narodne odbrane, Spinoa, saopštili vrhovnom komandantu snaga NATO-a u Evropi.

Među otpuštenim kontingentima iz maja meseca, 9.000 ljudi pripada belgiskim snagama koje su stacionirane u Nemačkoj i biće zamenjeni obveznicima koji su prošli kroz tromesečnu obuku u regrutnim centrima. Prema tome, tvrdi se u zvaničnim krugovima, uvođenje 18-mesečnog roka neće dovesti ni do kakvih nerešivih problema i obezbediće i dalje pravilno funkcionisanje vojnog aparata. Pritom se naglašava da su ove nove mere preduzete u punoj saglasnosti sa višim vojnim rukovodiocima iz Ministarstva narodne odbrane.

Regrutovanje je osigurano do 1956 godine. Međutim, počev od tog vremena trebaće da se reši problem godina sa slabijim natalitetom, čija serija počinje sa 1936. Ovaj problem bi se pojavio i da je ostao u važnosti i onaj raniji vojni rok (21 mesec) službe. Smatra se da će za rešenje toga problema morati da se izvrši revizija belgiskih obaveza u Atlantskom paktu, koje se odnose na ljudske efektivne, a taj slučaj će se pojaviti i kod drugih zemalja.

(*La Voix du Nord*, Lille, 15 maj 1954)

*

Problem smanjenja vojnog roka u Holandiji

Holandski ministar rata, Staf, izjavio je da će i u njegovoj zemlji rok službe u stalnom kadru možda biti smanjen. Zasada on iznosi 20 meseci. Ovo sma-

njenje bi svakako bilo prethodno prodiskutovano sa predstavnicima NATO-a, da ne bi dovelo do nesklada u izvršenju obaveza koje Holandija ima u njemu.

U jednom memorandumu od nekoliko stotina stranica, koji je podneo Parlamentu (njegovom »Drugom domu«), pomenuti holandski ministar je izneo celokupan pregled obnove Holandske armije od 1945 naovamo. Pritom je naglasio da nije bilo moguće dovršiti organizaciju Armije prema predviđenim planovima, tj. od kraja 1954. No, to je slučaj i sa većinom ostalih zemalja NATO-a i može se reći da opšte zakašnjenje iznosi oko dve godine.

(*La Nation Belge*, 19 maj 1954)

*

Dužina vojnog roka u nekim drugim zemljama

Smanjenje vojnog roka u Belgiji svakako će imati izvesnog uticaja i na neke krugove u Britaniji, a u prvom redu među laburistima. Ova zemlja, koja je bila jedna od poslednjih koja je uvela opštu vojnu obavezu, sada će biti jedna od onih koje vojni program sprovode do krajnjih granica.

Problem dužine vojnog roka predstavlja važno političko pitanje. Britanski vojnik sada služi u stalnom kadru duže od većine drugih vojnika, a pritom može biti poslat na pravo bojno polje, koje je ponekad veoma neprivlačno i mračno. Čak ni teško pritisljeni Francuzi nisu dosada slali obveznike stalnog kadra u Indokinu.

Među ostalim zemljama NATO-a, Grčka i Turska imaju kao i Britanija pun dvogodišnji vojni rok. Francuzi služe 18, dok u Italiji rok službe praktično traje svega 16 meseci. Holandija zasada ima rok od 20 meseci, Norveška i Luksemburg — jednu godinu, a Portugalija — nešto preko 6 meseci. U Kanadi ne postoji opšta vojna obaveza. U SAD, mada je hiljade obveznika pozvano pod zastavu za duži rok, primenjuje se sistem takvog izbora i izuzetaka koji ne bi mogao biti tolerisan u drugim zemljama.

(*The Economist*, 25 maj 1954)

SREDOZEMLJE, BLISKI I SREDNJI ISTOK

ŠKOLOVANJE EGIPATSKIH OFICIRA U INDIJI

Zbog svojih zategnutih odnosa sa Velikom Britanijom po pitanju zone Sueckog Kanala, Egipat će potražiti mogućnost školovanja svojih pomorskih oficira u Indiji. Egipat je prestao da šalje pomorske oficire u Englesku već pre dve godine. Inače, ova zemlja ima petogodišnji plan za razvoj mornarice, čije će ostvarenje zavisiti od njenih finansiskih mogućnosti.

(*Military Review*, juni 1954)

DALEKI ISTOK

UTICAJ ZEMLJIŠTA NA RAT U INDOKINI

U jednom od najpoznatijih američkih vojnih časopisa izašao je članak kapetana Harlana Koha o karakteru zemljišta u Indokini i njegovom uticaju na taktiku. Pored normalnog vojnog obrazovanja, pisac je nedavno završio i univerzitetske studije iz geografije, a služio je u Koreji i Japanu.

S obzirom da je članak interesantan i da se pretežno bavi studijom terenskih prilika i objektivnom analizom uslova za vođenje operacija u Indokini, donosimo njegov prikaz.

Pisac smatra da je strategija i taktika rata u Indokini u tesnoj vezi sa karakterom najvećeg dela zemljišta u toj oblasti. Ho Ši Minove snage dominiraju znatnim delom Indokine, ali je prostorija koju oni kontrolišu većinom slabo naseljena i planinskog karaktera. Francusko-vijetnamske snage, međutim, kontrolišu ravničaste i plodne delte Mekonga i Crvene Reke i njihove operacije su u velikoj meri usmerene na obezbeđenje stalnog kontrolisanja tih delta. Kao glavne oblasti proizvodnje pirinča i ekonomski i kulturni centri, delte predstavljaju ključne oblasti za upravljanje Indokinom.

Indokina, koja obuhvata države Vijetnam, Laos i Kambodžu, zahvata prostoriju od 285.000 kvadratnih milja (oko 456.000 km²), ili skoro dvaput veću od Jugoslavije. Od severa na jug se proteže na dužinu od oko 1.600 km, a od istoka na zapad — na 200—750 km.

Prema proceni iz 1950, stanovništvo broji oko 27.500.000 ljudi. Više od 70% stanovništva naseljeno je u malom broju plodnih ravnica.

Približno oko 2/3 Indokine predstavlja planinsko zemljište. Ove planine praktično pokrivaju sav sever i severozapad i pružaju se duž cele Indokine, s tim što na najvećem delu obale idu paralelno sa ovom, a ponegde je i dostižu. Mađa one nisu naročito visoke, zato su, s druge strane, veoma ispresecane i teško prolazne. Pokrivene su gustim šumama i mnogobrojnim rečicama i potocima sa dubokim uvalama, koje čine ozbiljne prepreke za kretanje, a naročito su nepovoljne za veće operacije mehanizovanih jedinica. U periodu od maja do oktobra, vodeni tokovi predstavljaju prave bujice. U planinskim predelima su vozila skoro isključivo vezana za puteve.

Indokina ima dve glavne delte na svojoj obali: deltu Crvene Reke, na severu, i široku deltu Mekonga, na jugu. Ove dve strategiske ravnice zahvataju manje od 1/5 ukupne teritorije zemlje, ali su naseljene najvećim delom stanovništva Indokine; glavni gradovi, poljoprivredni i proizvodni centri, trgovina, kao i državna administracija, takođe se uglavnom nalaze u tim oblastima.

Ove dve delte imaju najbolje razvijenu saobraćajnu mrežu u Indokini. Hanoj na severu i Sajgon na jugu, predstavljaju centralne gradove u koje se sliva veliki broj puteva. Francuska kontrola je bila najjača u ovim dvema ključnim strategiskim prostorijama. Posedovanje ovih dveju glavnih delta obezbeđuje strategisku kontrolu cele Indokine.¹⁾

*

Delta Crvene Reke je na karti predstavljena u vidu klina koji je duž njene ose zabijen u planine. Ova ravnica je gotovo potpuno ravna, sa prosečnom nadmorskom visinom od svega oko 3 m. Ispresecana je niskim, ali strmim krečnjačkim brežuljcima i grebenima, naročito u unutrašnjem pojasu ravnice. Mnogobrojne vrtače na krečnjačkim uzvišicama pružaju prirodna podzemna skladišta. Cela ravnica je pokrivena pirinčem.

Na mestima gde se Crvena Reka i druge veće reke slivaju sa planina u deltu, njihovi kanali se dele tako da sva ta prostorija liči na neku vrstu oivičenih parcela. U toku sezone kiša reke toliko nabujaju da se pirinčana polja često plave i nalaze se u dubokom mulju. U toku te sezone su za kretanje običnih vozila pogodni jedino nasipi na kojima se nalaze dobri putevi za upotrebu po svakom vremenu, kao i dobro isušeni delovi ravnice.

U toku suve zimske sezone (od novembra do maja), uslovi za kretanje su mnogo povoljniji. Veće reke, međutim, obično nisu gazne — zbog svoje dubine, mekih i muljevitih obala i mekog i muljevitog korita. Izvesni delovi ravnice ostaju u toku najvećeg dela godine močvarni i poplavljeni. Kretanje vozila sa točkovima van puteva uveliko je ograničeno i u toku suve sezone, zbog mnogih pirinčanih kanala, rovova i bara. Taktički manevri ograničeni su na pešadiju sa lakim naoru-

¹⁾ Delta Crvene Reke je naknadno delimično evakuisana.

žanjem. Tenkovi mogu pružati podršku vatrom, ali su načelno ograničeni na puteve unutar zone dejstva, ukoliko ne operišu na bolje isušenom pojasu ravnice Crvene Reke.

Delta r. Mekong, u kojoj je najvažnije mesto Sajgon, slična je delti Crvene Reke. Ona je skoro potpuno ravna, izuzev nešto malo niskih i zaobljenih brežujaka. Taktička dejstva koja se mogu izvoditi na ovoj prostoriji takođe su slična

onima iz delte Crvene Reke. Pešadija predstavlja najpouzdaniji elemenat za manevrovanje. Specijalna oprema i materijal, kao što su, naprimer, amfibiska vozila, i ovde nailaze na teškoće prilikom prelazanja preko pirinčanih polja i močvara.

Strategijski značaj dveju delta doprinosi njihovoj važnosti i verovatnom izboru kao ključnih ciljeva. Međutim, nijedna od delta nije naročito pogodna za neposredan amfibiski napad na njenu morskou obalu. Pribrežne vode obeju ovih prostoriya uglavnom su veoma plitke, muljevite i na puno mesta isprepletane vodnim rastinjem i čestarom. Duž vijetnamske obale severno od delte Crvene Reke, morskou obala je jako razuđena i zaprečena mnogim ostrvcima koja se nalaze dalje od kopna, a odmah iza nje se nalaze pirinčana polja koja su skoro u toku cele godine poplavljena. Nasuprot tome, najveći deo vijetnamske obale južno od Crvene Reke izgleda prilično pogodan za iskrcavanje. Morskou obala duž ovog pojasa se sastoji uglavnom iz dugih i peskovitih jezičaka koji su relativno otvoreni i nemaju pred sobom zapreka izvan kopna. Zahvaljujući pirinčanim poljima i rekama i potocima, izlazi sa ovih obalskih prostoriya uglavnom nisu povoljni, izuzev u blizinama gradova koji su povezani sa obalskim drumom koji se pruža pravcem sever-jug. Zapljuskivanje obale, između novembra i februara, često stvara priličan problem u slučaju operacija iskrcavanja.

Putevi u Indokini su slabog kvaliteta. Glavni putevi su uski i uglavnom upotrebljivi po boljem vremenu, dok je po rđavom njihova upotreba ograničena. Železnička mreža, uzanog koloseka, jako je oštećena i praktično služi samo prostoriya oko gradova Hanoja i Sajgona. U sadašnjem ratu, manje jedinice — bataljon i niže — upotrebljavaju mnogobrojne staze.

Široki drumovi u Hanoju, Sajgonu i njihovoj neposrednoj okolini vrlo dobrog su kvaliteta, dok su najgori putevi oni koji vode preko centralnog planinskog lanca zemlje. Nešto malo puteva koji prelaze preko planinskih masiva i vezuju put u dolini reke Mekonga (pruža se pravcem sever-jug) sa obalskim drumom i železničkom prugom, vode preko prelaza na visinama od oko 400—750 m i lako su kontrolisani od gerilskih snaga. Plavljenje ravničastog zemljišta i rogotatna i stenovita podloga u priličnoj meri ometaju saobraćaj na svim putevima u Indokini. Izvan dve glavne strategiske prostoriye oko delta, sve puteve Indokine su presekle ili na mnogo mesta zauzele vijetnamske snage.

Prema zvaničnom tumačenju iz zapadnog tabora, vijetnamske snage dobijaju gro svojih potreba iz Južne Kine, i to preko ovog nedovoljnog broja puteva.

Pretežno toplo i vlažno vreme znatno smanjuje efikasnost i izdržljivost ljudstva i životinja, utiče na zdravlje i stvara mnoge prepreke operacijama. U toku perioda jakih kiša moraju se preduzeti specijalne mere za zaštitu opreme i materijala.

U Indokini je svega oko 14% teritorije raščišćeno od svoje prirodne vegetacije. U planinskim i brdskim predelima prirodna vegetacija sastoji se najvećim delom od tropskih šuma koje predstavljaju najneprohodniju džunglu na svetu. Pored toga, gusto rastinje, tesno isprepletano raznim žilama i lozom, čini skoro nemogućim kretanje pojedinca po terenu. Pored prirodne vegetacije, poljoprivredna proizvodnja, naročito pirinač, takođe ometa kretanje trupa. Najzad, kretanje po strmom, rogotatnom planinskom terenu, pokrivenom džunglom, teško je i za samu pešadiju. U džungli ima mnogobrojnih pešačkih staza, ali veoma mali broj puteva.

U ovim predelima vladaju razne bolesti kao što su: malarija, kuga, tifus, kolera, dizenterija itd., što se uglavnom pripisuje zaraženoj hrani i vodi, ili insektima. Međutim, čudan je paradoks da malarija uglavnom vlada u planinskim predelima, dok je u močvarnim oblastima oko delta praktično nema. Ovo ide u prilog onima koji vladaju deltama. Inače, nedostatak dobro organizovane sanitetske službe i opreme predstavlja jedan od kritičnih problema za vijetnamske snage koje se pretežno nalaze u planinskim i brdskim predelima.

*

Osnovna načela kojima su prožeta taktička dejstva Vijetnamske armije odgovaraju postojećim zemljišnim uslovima. U odbrani Vijetminci organizuju ključne

terenske objekte kao što su sela, brda, šume i prevoji i pokretnim snagama manevruju između ovih položaja — u cilju uznemiravanja ili napadanja na francusko-vijetnamske snage. Ako se Vijetminci nađu u tesnom dodiru i suviše jako pritisnuti, oni svoje snage dele na sitne grupe i rasturaju ih po selima, s tim da se pomešaju čak i sa samim meštanima. Na taj način oni retko nude zamašnije ciljeve za avijaciju i artiljeriju. Unutrašnja kohezija ovih snaga sprovedena je deobom na sitnije elemente, sve do grupa od po 3 čoveka. Na ispresecanom zemljištu ovaj postupak ne samo što obezbeđuje brzu koncentraciju, brzo prenošenje naređenja i brzu unutrašnju podelu i cepanje jedinica na manje delove, već stvara i uslove za navikavanje na rad i razvijanje duha manjih kolektiva, ili *duha ekipe*.

Vijetminci izvode noćne napade po sistemu »udri pa beži« na razne ciljeve i to takvom brzinom da reagovanje protivnika obično zakašnjava. Objekat napada biva zauzet ili uništen pre dolaska pojačanja.

Vijetnamske snage naročito dobro koriste prednosti koje im pruža zemljište i pridaju znatnu važnost obaveštajnoj službi. One se angažuju tek po dobijanju podataka iz detaljnog izviđanja. Prilikom prikupljanja ili pokreta za napad, Vijetminci izbegavaju mesno stanovništvo, kao meru kontraobaveštajne službe. Vrlo često se dešava da, u cilju zavaravanja, preduzmu neki napad na udaljenju od 20—30 km od prostorije prikupljanja ili polaska za glavni napad. Njihovi lako opremljeni vojnici nekada se po dve noći kreću po ranije izviđanim šumskim stazama pre no što dostignu postavljeni cilj. Ovakav tip pokretljivosti omogućava Vijetminu postizanje iznenađenja pomoću intervencije protiv jednog ili drugog od dva znatno odvojena fronta, i to za relativno kratko vreme. Kada se Vijetminci nađu pred nadmoćnijim snagama, oni prekidaju započetu akciju i preduzimaju napad na drugom mestu. Prvenstveni cilj Vijetmina nije da dobije u terenu, već da vodi pobedonosne borbe koje Ho Ši Minov pokret popularišu među narodnim masama.

Vijetnamski vojnici, prurušeni u žene, ribare, seljake, ili vojnike francusko-vijetnamskih trupa, infiltriraju se, a zatim prikupljaju u jedinice — obično veličine bataljona — iza francusko-vijetnamskih položaja. Ova taktika je olakšana organizacijom i podelom po sistemu *trojki* i nedostatkom neprekidnog francusko-vijetnamskog odbranbenog fronta. Pojedine borbene grupe infiltriraju se između francusko-vijetnamskih *blokhauza*, brzo se koncentrišu, nanose teške gubitke i rasturaju se pre no što se isuviše angažuju.

Kada francusko-vijetnamske trupe operišu u strategiski značajnim ravnicaštim delovima, one su u mogućnosti da upotrebe svoje tenkove i tešku artiljeriju. Međutim, kada vrše upade u predele planinske džungle, moraju olakšati težinu svoje opreme i prilagoditi svoju taktiku onoj koju imaju Vijetminci. Pored toga, te trupe uživaju prednost vazdušne podrške, koja im omogućava ne samo spuštanje padobranaca na svako željeno mesto, već i snabdevanje i evakuaciju. Kada se jedna vazdušnodesantna akcija završi, padobranici se probijaju natrag, do svojih baza, primenjujući gerilsku taktiku.

Pisac članka koji ovde prikazujemo želi na zaključku da napravi upoređenje strategijskih problema rata u Indokini i onih u Južnom Pacifiku, iz Drugog svetskog rata. Pritom naglašava da su ti problemi sasvim različiti. Da bi se blokirali izvori snabdevanja lako opremljenih vijetnamskih trupa bile bi potrebne jake snage, dok su u prošlom ratu snage SAD, zahvaljujući prevlasti na moru, bile u stanju da oteku sve spoljne veze između pojedinih ostrva i kopna, ostavljajući Japance na milost i nemilost operacija čišćenja. Pisac smatra da ova strategiska razlika, koja proizlazi iz ostrvskog položaja u jednom i neprekidnih komunikacijskih pravaca u drugom slučaju, objašnjava zašto je u Indokini teško izvođenje rešavajućih operacija. Ona bi mogla znatno produžiti trajanje rata u toj oblasti, ukoliko ne dođe do njegovog prekida.

Lj. H.